

Лабораторна робота № 4

Робота з файловою системою ОС Linux

Мета роботи:

- набуття навичок налаштування облікових записів користувачів, створювання груп користувачів;
- набуття досвіду роботи з файлами і каталогами в ОС Linux, налаштування прав на доступ до файлів і каталогів.

Теоретичні відомості

Налаштування облікових записів користувачів

В Unix-системах реєстрація користувачів здійснюється в системному файлі */etc/passwd*. Вміст цього файлу - це послідовність текстових рядків. Кожний рядок відповідає одному зареєстрованому в системі користувачу і містить сім полів, розділених символами двокрапки, а саме:

- реєстраційне ім'я користувача;
- зашифрований пароль;
- значення UID (*user ID*);
- значення GID основної групи (*group ID*);
- коментар (може містити розширену інформацію про користувача, наприклад, ім'я, посаду, телефони і т. п.);
- домашній каталог;
- командна оболонка користувача.

Файл */etc/passwd* повинен бути доступний для читання всім користувачам.

Інформація про групи користувачів, які є в системі, міститься у файлі реєстрації груп користувачів */etc/group*. Файл */etc/group* являє собою набір рядків, по одній для кожної зареєстрованої групи користувачів. Кожний рядок містить чотири поля, розділених двокрапкою:

- реєстраційне ім'я групи;
- пароль групи (пусте поле, тому що групам не призначають паролі);
- значення GID, що відповідає даній групі;
- розділений комами список користувачів, які входять в групу (може бути порожнім).

В ОС Ubuntu введено особливий режим використання облікового запису суперкористувача з ім'ям *root*. Обліковий запис *root* є головною обліковим записом в Linux та інших Unix-подібних операційних системах. Цей обліковий запис має доступ до всіх команд і файлів в системі з повними дозволами на читання, запис і виконання. Він використовується для виконання будь-яких системних задач: створення / оновлення / отримання доступу / видалення облікових записів інших користувачів, установки / видалення / оновлення програмних пакетів і багато чого іншого. Оскільки користувач *root* має абсолютними повноваженнями, будь-які виконувані ним дії є критичними для системи. У зв'язку з цим будь-які помилки користувача *root* можуть мати величезний вплив на нормальну роботу системи. Тому рекомендується відключити доступ до акаунту та створити обліковий запис адміністратора, який буде налаштований на отримання привілеїв користувача *root* за допомогою команди ***sudo*** для виконання критичних завдань на сервері.

Якщо необхідно мати обліковий запис суперкористувача *root*, її можна активувати за допомогою наступної команди: ***sudo passwd root***.

Зазначена команда ініціює стандартну діалогову процедуру призначення пароля користувача (в даному випадку - суперкористувача з ім'ям *root*). Відповідно для відключення облікового запису *root* слід використовувати наступну команду:

sudo passwd -l root.

Реально, зазначена команда не видаляє, а лише блокує обліковий запис.

Додавання користувача здійснюється наступною командою:

sudo useradd -m <ім'я користувача>, ключ ***«-m»*** означає створити домашній каталог для користувача.

Наприклад, ***sudo useradd -m user1***

Перевіряємо чи створився користувач ***ls -l /home.***

Перевіряємо чи є у нього пароль ***cat /etc/passwd.***

Переконаємося, що поки паролю немає у користувача ***user1***

sudo cat /etc/shadow .

Вводимо пароль ***sudo passwd <ім'я користувача>***, ***sudo passwd user1.*** Двічі вводимо пароль. Переконаємося, що у *user1* з'явився пароль ***sudo cat/etc/shadow.***

Переходимо до домашнього каталогу *user1* ***cd /home/user1***

```
qwe@vb:~$ cd /home/user1
qwe@vb:/home/user1$ ls -l
итого 12
-rw-r--r-- 1 user1 user1 8980 янв 16 2018 examples.desktop
qwe@vb:/home/user1$
```

Перевіряємо що в ньому є ***ls -l***

Виявляємо, що є файл *examples.desktop*. При створюванні користувача створюється папка скелет «*skel*». Переходимо у цю папку ***cd /etc/skel/.*** Все, що є в папці */etc/skel/*, при створенні користувача копіюється в його папку. Створимо папку ***Desktop*** (команда ***mkdir***) і файл ***myfile.txt*** (команда ***touch***):

sudo mkdir Desktop

sudo touch myfile.txt

Переглянемо каталог ***ls -l***

Змінити користувача ***su <ім'я користувача>***, ***su user1*** та переглянути вміст ***ls -l***

```
qwe@vb:/etc/skel$ su user1
Пароль:
$ ls -l
итого 16
drwxr-xr-x 2 root root 4096 янв 17 19:40 Desktop
-rw-r--r-- 1 root root 8980 янв 16 2018 examples.desktop
$
```

Додаємо другого користувача ***sudo useradd -m user2***

Перевіряємо чи з'явився *user2* ***ls -l /home***

```
$ su qwe
Пароль:
qwe@vb:/etc/skel$ sudo useradd -m user2
qwe@vb:/etc/skel$ ls -l /home
итого 12
drwxr-xr-x 21 qwe qwe 4096 янв 17 18:25 qwe
drwxr-xr-x 2 user1 user1 4096 янв 17 18:34 user1
drwxr-xr-x 3 user2 user2 4096 янв 17 19:54 user2
qwe@vb:/etc/skel$
```

Створили папку *Video* і файл *newfile.txt*

```

qwe@vb:/etc/skel$ ls -l /home/user2
итого 16
drwxr-xr-x 2 user2 user2 4096 янв 17 19:40 Desktop
-rw-r--r-- 1 user2 user2 8980 апр 16 2018 examples.desktop
qwe@vb:/etc/skel$ sudo mkdir Video
qwe@vb:/etc/skel$ sudo touch newfile.txt
qwe@vb:/etc/skel$ ls -l
итого 20
drwxr-xr-x 2 root root 4096 янв 17 19:40 Desktop
-rw-r--r-- 1 root root 8980 апр 16 2018 examples.desktop
-rw-r--r-- 1 root root 0 янв 17 19:58 newfile.txt
drwxr-xr-x 2 root root 4096 янв 17 19:57 Video
qwe@vb:/etc/skel$

```

Видаляємо користувача ***sudo userdel <ім'я користувача>***, ***sudo userdel user1***, але його папки залишаються. Щоб повністю його видалити разом з папками треба вказати ключ ***-r (remove)***.

sudo userdel -r user1.

Створюємо групу ***sudo groupadd <ім'я групи>***,

sudo groupadd Programmer і ще одну

sudo groupadd Marketing

Перевіряємо створилися чи групи ***cat /etc/group***

```

qwe@vb:/etc/skel$ sudo groupadd Programmer
qwe@vb:/etc/skel$ sudo groupadd Marketing
qwe@vb:/etc/skel$ cat /etc/group
root:x:0:
daemon:x:1:
bin:x:2:

```

```

qwe:x:1000:
sambashare:x:129:qwe
systemd-coredump:x:999:
user2:x:1002:
Programmer:x:1003:
Marketing:x:1004:
qwe@vb:/etc/skel$

```

Видалити групу ***sudo groupdel <ім'я групи>***,

sudo groupdel Marketing

Перевіряємо чи є запис ***cat /etc/group***

```

qwe@vb:/etc/skel$ sudo groupdel Marketing
qwe@vb:/etc/skel$ cat /etc/group
root:x:0:
daemon:x:1:
bin:x:2:

```

```

qwe:x:1000:
sambashare:x:129:qwe
systemd-coredump:x:999:
user2:x:1002:
Programmer:x:1003:
qwe@vb:/etc/skel$

```

Видалилась група *Marketing*. Додаємо користувача *user2* в групу. ***usermod*** – (modification), -a (addition), G (group)

sudo usermod -aG Programmer user2

```

qwe@vb:/etc/skel$ sudo usermod -aG Programmer user2

```

Перевіряємо де знаходиться користувач *user2* ***id user2***

```

qwe@vb:/etc/skel$ id user2
uid=1002(user2) gid=1002(user2) групи=1002(user2),1003(Programmer)
qwe@vb:/etc/skel$

```

Як видалити користувача user2 з групи Programmer?

sudo deluser user2 Programmer

Перевіряємо ***id user2***

Видаляємо *user2* ***sudo userdel -r user2***

```

qwe@vb:/etc/skel$ ls -l /home
итого 12
drwxr-xr-x 21 qwe qwe 4096 янв 17 18:25 qwe
drwxr-xr-x 2 1001 1001 4096 янв 17 18:34 user1
drwxr-xr-x 3 user2 user2 4096 янв 17 19:54 user2
qwe@vb:/etc/skel$ sudo userdel -r user2
userdel: почтовый ящик user2 (/var/mail/user2) не найден
qwe@vb:/etc/skel$

```

```

qwe@vb:/etc/skel$ sudo userdel -r user2
userdel: почтовый ящик user2 (/var/mail/user2) не найден
qwe@vb:/etc/skel$ sudo userdel -r user1
userdel: пользователь «user1» не существует
qwe@vb:/etc/skel$ ls -l /home
итого 8
drwxr-xr-x 21 qwe qwe 4096 янв 17 18:25 qwe
drwxr-xr-x 2 1001 1001 4096 янв 17 18:34 user1
qwe@vb:/etc/skel$

```

Видаляємо групу ***Programmer***

```

qwe@vb:/etc/skel$ sudo groupdel Programmer
qwe@vb:/etc/skel$ cat /etc/group
root:x:0:
daemon:x:1:
bin:x:2:

```

```

qwe:x:1000:
sambashare:x:129:qwe
systemd-coredump:x:999:
qwe@vb:/etc/skel$

```

Видалено

Команда *uname* виводить інформацію про операційну систему, яка встановлена.

Команда *users* відображає короткий перелік користувачів, які працюють в системі в даний момент.

Визначення ідентифікаторів користувачів і груп

Щоб визначити UID користувача, GID та ім'я його основної групи, а також список інших груп, до якого включено користувача, використовується команда *id*. У разі її використання без аргументів, команда виведе інформацію про поточного користувача. Якщо ж вказати в якості аргументу ім'я зареєстрованого користувача, виведення команди буде відповідати зазначеному користувачеві.

Окремим випадком команди *id* є команда *groups*. Вона видає список імен всіх груп, в яких розташований поточний або вказаний користувач.

Введення команди *who* без аргументів дозволяє отримати список користувачів, які працюють в даний момент в системі. Якщо ж набрати *whoami*, система виведе інформацію про поточного користувача. Додаткову інформацію про всіх перерахованих командах можна отримати за допомогою команди *man*, наприклад *\$ man who*.

Файлова система

В UNIX будь-який об'єкт є файлом, який зберігається у файловій системі. В Linux об'єктами файлової системи є: процеси, пристрої, структури даних ядра і параметри налаштування, канали міжзадачної взаємодії, папки, звичайні файли. Фізично файлова система являє собою деякий пристрій (наприклад, жорсткий диск, SSD-накопичувач, USB флеш накопичувач), призначений для зберігання файлів. За замочуванням встановлюється файлова система *ext4fs*, яка є стандартом. При доступі до будь-якої файлової системи ОС Linux дані представляються у вигляді ієрархії каталогів з розташованими в них файлами разом з ідентифікаторами власників і груп, бітами прав доступу та іншими атрибутами. Вершиною ієрархічної структури файлової системи є каталог «/», який називається кореневим (рис. 1).

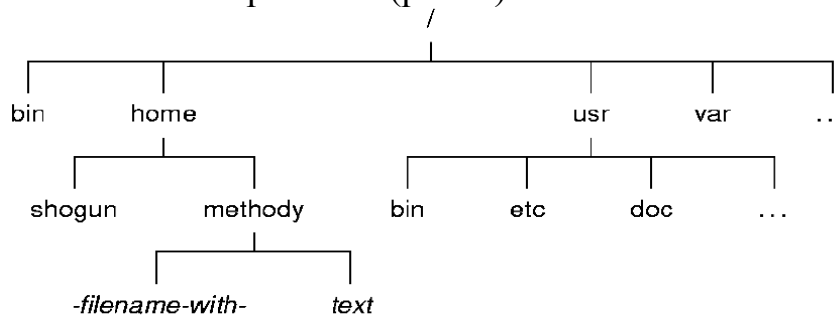

Рис. 1 Дерево каталогів файлової системи

Шлях від основи дерева файлової системи (кореня), який починається з символу «/», називається *повним* або *абсолютним*: `qwe@vb:~$ ls /home/qwe/G1`

Шлях, який починається від домашньої папки (вона позначається «~/» або шлях файлу відносно поточної папки, називається *відносним*: `qwe@vb:~/G2$ cat ss1.txt`

Для зазначення у відносному шляху поточного або батьківського каталогу використовуються символи «.» (крапка) і «..» (дві крапки) відповідно. Після авторизації користувача в системі його робота, як правило, починається з особистого каталогу користувача - *домашнього каталогу*. Для зазначення абсолютного шляху файлу, який знаходиться всередині домашнього каталогу користувача, можна використовувати

спеціальний символ «~» (тильда). Каталог, в якому користувач знаходиться в даний момент часу називається *поточним* або *робочим* каталогом.

Імена файлів можуть мати практично будь-які символи (~! @ # \$ & % * () [] {} ' "\ : ; > <, пробіл), крім роздільника директорія (/), точки довжиною до 255 символів. Рекомендується використовувати наступний набір символів - латинські літери (великі і маленькі), цифри, знак підкреслення, дефіс (але не на початку), точка. Не варто також починати імена файлів з дефіса (-), тому що багато програм, які працюють з файлами, приймають в командному рядку ключі (опції), які починаються з дефіса. Імена файлів є чутливими до регістру (*case sensitive*) - великі і маленькі букви в іменах розрізняються. Якщо ім'я файлу починається з точки, то цей файл вважається прихованим: деякі команди його «не бачать».

В залежності від структури і призначення файлу виділяють декілька типів файлів:

- звичайний файл (*regular file*);
- каталоги (*directories*);
- символічні посилання (*symbolic links*);
- жорсткі посилання (*hard links*);
- спеціальний файл пристрою (*special device file*),
- файли взаємодії між процесами - FIFO або іменованний канал (*named pipe*);
- сокет (*socket*).

Звичайні файли - це іменовані набори даних з можливістю довільного доступу.

Каталоги - спеціальний тип файлів, який дозволяє групувати разом інші файли та каталоги. Вміст каталогу являє собою список файлів, які в ньому знаходяться.

Операційна система Linux дозволяє створювати посилання на файли або каталоги, які дозволяють одним і тим же файлів мати декілька імен (один і той же файл розташовувати в декількох каталогах). На такий файл можна посилатися з будь-якого місця.

Посилання бувають двох типів: *жорсткі* та *символічні*. *Жорсткі посилання* є ім'ям файлу або каталогу. Поки існує хоча б одне жорстке посилання, існує і сам файл або каталог. При створенні файлу для нього обов'язково створюється одне жорстке посилання. *Символьне посилання* є файлом, який містить лише шлях, який вказує на інший файл або каталог. Головна відмінність від жорсткого посилання полягає в тому, що у разі видалення файлу, на який вказує символічне посилання, то посилання залишиться, але буде «недозволенним». І навпаки, якщо видалити символічне посилання, то файл, на який воно вказує залишиться недоторканим.

Жорсткі посилання реалізовані на більш низькому рівні файлової системи. Файл розміщено тільки в певному місці жорсткого диска, але на це місце можуть посилатися кілька посилань з файлової системи. Кожна з посилань - це окремий файл, але ведуть вони до однієї ділянки жорсткого диска. Файл можна переміщати між каталогами, і всі посилання залишаться робочими, оскільки для них неважливо ім'я.

Символічна посилання:

- Вказує на цільовий файл або каталог. Фактично є невеликим файлом, що містить шлях до цільового файлу.
- Не містить в собі вмісту самого файлу. Містить шлях до цільового файлу.
- Має власні права доступу, які не поширюються на цільовий файл.

- Видалення / перейменування / переміщення цільового файлу не виконує автоматичне оновлення посилання. Посилання починає вказувати на неіснуючий файл, стає непрацюючою.

- Зміна прав доступу у цільового файлу не оновлює права доступу у посилання.

- Може бути створена для директорії.

- Посилання та цільовий файл мають різні файлові індекси (inode) в файловій системі.

- Може вказувати на неіснуючий файл.

- Символічне посилання може використовувати відносний шлях до цільового файлу.

Жорстке посилання:

- Є свого роду ще одним ім'ям на файл.

Не може вказувати на директорію.

Не можна створювати жорсткі посилання між файлами різних файлових систем.

Не може вказувати на неіснуючий файл.

Жорстке посилання і файл, для якого воно створювалося, мають однакові індекси (inode) у файловій системі.

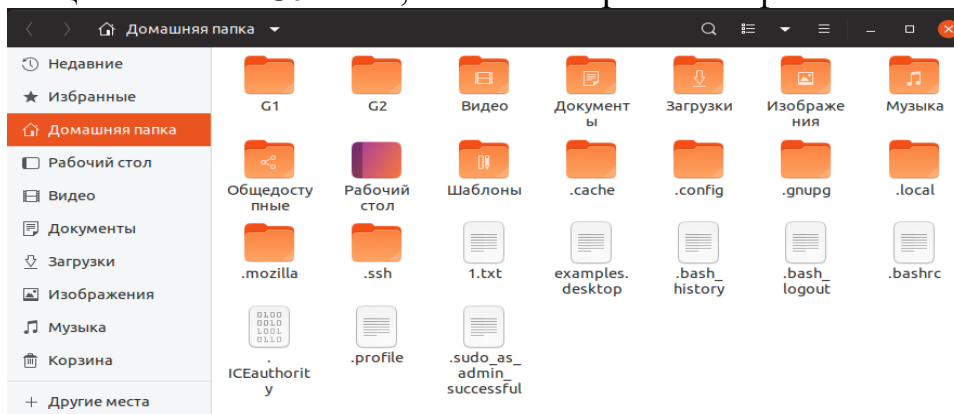
Файли пристроїв в Unix є засобом взаємодії прикладних програм з драйверами устаткування комп'ютера.

FIFO або іменованний канал - це файл, який використовується для зв'язку між процесами.

Сокети призначені для взаємодії між процесами. Інтерфейс сокетів часто використовується для взаємодії різних локальних і віддалених процесів в мережі TCP / IP.

Команди для роботи з каталогами та файлами

В Ubuntu за замовчуванням використовується файловий менеджер Nautilus. При вході в «Провідник», відкривши директорію «Домашня папка» / «Home», натиснувши комбінацію клавіш **«Ctrl+H»**, побачимо приховані файли.

Ввівши в своєму домашньому каталозі команду перегляду вмісту каталогу **ls** з ключем **-a**, також будуть виведені ці папки і файли (ключ **-a** означає «показувати приховані файли»).


```
qwe@vb: ~  
qwe@vb:~$ ls -a  
.  
..  
1.txt  
.bash_history  
.bash_logout  
.bashrc  
.cache  
.config  
examples.desktop  
G1  
G2  
.gnupg  
.ICEauthority  
.local  
.mozilla  
.profile  
.ssh  
.sudo_as_admin_successful  
Видео  
Документи  
Завантажки  
Изображения  
Музыка  
Общедоступные  
'Рабочий стол'  
Шаблоны  
qwe@vb:~$
```

Файли **.bashrc**, **.bash_profile** і **.profile** - це файли налаштування нашої оболонки. Вони складаються з команд **bash** і виконуються перед тим як запустити оболонку або завантажити систему. Різниця цих файлів полягає в тому, коли вони виконуються: **.profile** і **.bash_profile** виконуються один раз при вході користувача в систему (логін користувача). Файл **.bashrc** виконується кожний раз, коли ви відкриваєте нове вікно терміналу (аналог автозавантаження в Windows).

В графічній оболонці програма «Термінал», яка запускається комбінацією клавіш «Ctrl+Alt+T» або ярлик із загального меню програм , це важливий елемент операційної системи, який дозволяє запускати програми, створювати папки, копіювати і видаляти файли, встановлювати додатки і т.д. Системна утиліта, в яку ви передаєте ці команди, називається *Shell* або командна оболонка. За замовчуванням в Ubuntu використовується командна оболонка, яка називається *Bash*.

При вході в командний інтерпретатор відкривається вікно, в якому відображається: **qwe** – ім'я облікового запису користувача, **vb** – ім'я комп'ютера, символ «:» -розділювач, «~» - каталог виконання команди (домашній каталог).

```
qwe@vb: ~  
qwe@vb:~$
```

Синтаксис команд в Терміналі

Команди Терміналу, як правило, складаються з назви програми, ключа і значення. В загальному вигляді виглядають так: **назва_програми [-ключ] [значення]**.

назва_програми - це ім'я виконуваного файлу з каталогів, записаних у змінну \$PATH (/bin, /sbin, /usr/bin, /usr/sbin, /usr/local/bin, /usr/local/sbin та ін.);

[-ключ] - опції програми, які може приймати виконувана програма;

[значення] - даний параметр може приймати в якості аргументу цифри, текст, спеціальні символи і навіть змінні.

Наприклад, команда **ls -l** відображає вміст домашнього каталогу користувача **qwe@vb:~\$ ls -l**. Команда **ls -la** виводить усі каталоги і файли разом з прихованими.

Команда **ls** відображає вміст поточного каталогу.

Команда **uname -r** виводить версію ядра **qwe@vb:~\$ uname -r** 5.0.0-29-generic, **uname -a** – виведення усієї системної інформації. Або **sudo apt-get install sysinfo**.

Команда **lsb_release** дозволяє використовувати однойменну утиліту для отримання інформації про дистрибутив Linux. Найчастіше утиліта використовується з параметром **-a**, що дозволяє виводити відразу всю інформацію про дистрибутив.

Команда **clear** очищає екран. Команда **pwd** відображає каталог, в якому знаходиться користувач.

Для перегляду довідки про команду використовується команда **man** [ім'я_команди]. Наприклад, **man ls**.

```
LS(1) User Commands LS(1)
NAME
  ls - list directory contents
SYNOPSIS
  ls [OPTION]... [FILE]...
DESCRIPTION
  List information about the FILES (the current directory by default).
  Sort entries alphabetically if none of -cftuvSUX nor --sort is speci-
  fied.
  Mandatory arguments to long options are mandatory for short options
  too.
  -a, --all
      do not ignore entries starting with .
  -A, --almost-all
      do not list implied . and ..
```

З усіма ключами для команд, які описані нижче, можна ознайомитись з використанням команди **man**. Для перегляду введених команд використовується команда **history**.

Команда **whoami** (від англ. *who am i* - хто я) призначена для отримання відомостей про ім'я користувача, під обліковим записом якого виконується дана команда. Вихід з Термінала «**Alt+F4**» або «**Ctrl+D**».

Для створення файлу, в ОС Ubuntu Linux існує команда **touch** [ключ] ... файл •• Наприклад, команда **touch myfile.txt** у домашньому каталозі вашого облікового запису створить пустий файл **myfile.txt**.

```
qwe@vb:~$ touch myfile.txt
```

Часто для створення файлів використовується команда **cat**:

cat>ім'я файлу вводимо текста **Ctrl+D** (ознака кінця файлу)

```
qwe@vb:~$ cat>myfile.txt
The weather is wonderful
The day is clear and sunny
```

По команді **cat** виводиться **вміст файлу** або декількох файлів на стандартне виведення - на екран, якщо їхні імена послідовно задати як аргументи команди: **cat** /шлях/ім'я_файлу

```
qwe@vb:~$ cat myfile.txt
The weather is wonderful
The day is clear and sunny
```

```
qwe@vb:~$ cat /home/qwe/myfile.txt
The weather is wonderful
The day is clear and sunny
```

По команді **cat** можна отримати копію якогось файлу, використовуючи перенаправлення у файл, тобто направляють дані зі стандартного введення - з клавіатури, а виведення команди - у новий файл: **[user] \$ cat file1>file2**

```
qwe@vb:~$ cat /home/qwe/myfile.txt>/home/qwe/youfile.txt
qwe@vb:~$ cat youfile.txt
The weather is wonderful
The day is clear and sunny
```

Виведення інформації про файл **file** шлях_до_файлу

```
qwe@vb:~$ cd /home/qwe/G2
qwe@vb:~/G2$ file ZZ1.txt
ZZ1.txt: ASCII text
```

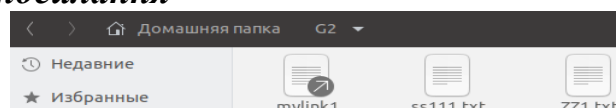
Перенаправлення виведення за допомогою символу ">":

Дописати вміст файлу **newfile** у файл **myfile** **cat newfile >>myfile**

Створення **символьного посилання** – команда **ln** з ключем «-s»:

ln -s цільовий_файл ім'я_символьного_посилання

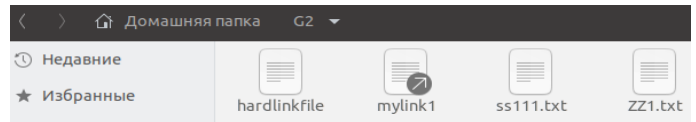
```
qwe@vb:~$ cd G2
qwe@vb:~/G2$ ln -s ZZ1.txt mylink1
```


Створення *жорсткого посилання* – команда *ln* без ключів
ln *цільовий_файл ім'я_жорсткого_посилання*

```
qwe@vb:~/G2$ ln ss111.txt hardlinkfile
```


Для *створення каталогу* в ОС Ubuntu Linux використовується команда *mkdir* (від англ. *make directory*- створити каталог). Синтаксис команди наступний:

mkdir [ключ] ... каталог.

Команда *mkdir* також дозволяє однією командою створювати відразу декілька каталогів в поточному каталозі, розділяючи їх пробілами: ***mkdir folder1 folder2 folder3***

```
qwe@vb:~$ mkdir RR1 RR2 RR3
qwe@vb:~$ ls
1.txt          G2          RR3          Загрузки     Общедоступные
examples.desktop RR1         Видео        Изображения  'Рабочий стол'
G1            RR2         Документы    Музыка        Шаблоны
qwe@vb:~$
```

Для *видалення пустих каталогів* призначена команда *rmdir*, синтаксис якої виглядає наступним чином: ***rmdir [ключ] ... каталог ...*** Ключ ***-p*** дозволяє видалити усі вкладені каталоги в цьому каталозі. Для видалення каталогів існує команда ***rm*** (від англ. *remove* - видалити): ***rm [ключ] ... [файл] ...***

За замовчуванням команда *rm* видаляє не каталоги, а тільки файли. Для того щоб видалити каталог, потрібно команді *rm* передати ключ ***-r***, який дозволить рекурсивно видалити каталог і його вміст.

Обов'язково слід розуміти, що запускаячи команду ***rm -rf /***, ви запускаєте процес видалення вмісту кореневої файлової системи, ***операційна система самознищується*** (особливо такі «жарти» пропонують на форумах).

Для *переміщення між каталогами файлової системи* застосовується команда *cd*.

cd [ключ] шлях_до_директорії

Перейти в домашній каталог – «*cd*» без параметрів або «*cd ~*».

```
qwe@vb:~/RR3$ cd
```

Перейти на рівень вище «*cd ..*».

Перейти в директорію двома рівнями вище - «*cd ../../*»

Перейти в кореневий каталог «*cd /*»

Для *копіювання файлів і каталогів* в ОС Linux призначена команда ***cp*** (від англ. *copy*- копіювати). За замовчуванням команда копіює тільки файли, але якщо додатково вказати відповідний ключ, то буде виконано копіювання каталогів. Команда дозволяє копіювати один файл в інший файл, а також декілька файлів в заданий каталог. Синтаксис команди *cp*:

cp [ключ] ... джерело каталог_ (призначення)

При використанні команди *cp* рекомендується застосовувати опцію «***-i***» для того, щоб отримати попередження, коли файл буде записуватись.

```
qwe@vb:~/G2$ cp ss1.txt ss111.txt
```

```
qwe@vb:~/G2$ cp -i ss1.txt ss1.txt
cp: 'ss1.txt' и 'ss1.txt' - один и тот же файл
```

Ключ «***-r***» забезпечує рекурсивне копіювання каталогів:

```
qwe@vb:~$ cp -r /home/qwe/RR1/ /home/qwe/RR4/
```

Для *переміщення файлу з одного каталогу в інший*, ви можете скористатися командою ***mv***. Синтаксис цієї команди аналогічний синтаксису команди *cp*. Команда

працює наступним чином: спочатку копіює файл (чи каталог), а тільки потім видаляє вихідний файл (каталог).

```
qwe@vb:~$ mv /home/qwe/RR4/ /home/qwe/RR1/
```

Команда *mv* може використовуватися не тільки для переміщення, але і **для перейменування файлів і каталогів** (тобто переміщення їх всередині одного каталогу). Для цього треба просто задати як аргументи старе і нове ім'я файлу:

mv oldname newname

```
qwe@vb:~$ mv /home/qwe/G2/ss1.txt /home/qwe/G2/ZZ1.txt
```

Команда *mv* не дозволяє перейменувати відразу декілька файлів (використовуючи шаблон імені), так що команда *mv *.xxx *.yyy* не працюватиме.

При використанні команди *mv*, також як і при використанні *cp*, рекомендовано застосовувати опцію **-i**, щоб отримати попередження, коли файл буде записуватись.

Вивести дерево каталогів на термінал – команда ***tree***. Однак цю команду треба встановити, вибравши одну з команд: ***sudo apt install tree*** або ***sudo snap install tree***.

***tree* шлях до папки**

```
qwe@vb:~$ tree /home/qwe/
/home/qwe/
├── 1.txt
├── examples.desktop
├── G1
│   └── M11
├── G2
│   ├── hardlinkfile
│   ├── mylink1 -> ZZ1.txt
│   ├── ss111.txt
│   └── ZZ1.txt
├── myfile.txt
├── RR1
│   └── RR4
├── RR2
├── RR3
├── youfile.txt
├── Видео
├── Документи
├── Загрузки
├── Изображения
└── Музыка
```

Кожний сеанс роботи з ОС Unix повинен закінчуватися введенням команди *logout*. Також можна використовувати комбінацію клавіш **Ctrl+D**, яка дозволяє виконати команду завершення роботи з командною оболонкою, після чого система переходить в режим очікування реєстрації наступного користувача.

Завдання:

1. Ознайомитися з теоретичними матеріалом по лабораторній роботі. Набути навичок роботи в терміналі Linux.
2. Опанувати команди для роботи з файловою системою.
3. Навчитися створювати облікові записи користувачів.
4. Підготувати звіт для викладача про виконання лабораторної роботи і представити його

Хід виконання роботи

1. Авторизуйтесь в системі, запустіть Термінал.
2. Ознайомтесь з роботою команд.
3. Використовуючи команди оболонки, створіть у домашньому каталозі три файли, запишіть до них текст. Виведіть результати роботи. Перейменуйте один з файлів за вибором.

4. Створити у домашньому каталозі каталог, назва якого складається з першої літери вашого прізвища, імені, по батькові та 1 (умовно PIB1). Скопіюйте до нього усі три файли.
5. Створіть підкаталоги rib2, rib10, rib8. В підкаталозі rib2 створіть директорії rib3 та rib5, а підкаталозі rib10 – директорії rib4 та rib9. В директорії rib3 створіть директорії rib6, rib7. Директорія PIB1/rib8 містить символічне посилання на каталог PIB1/rib2/rib3/rib6.
6. Вивести дерево каталогу PIB1.
7. Перейменувати каталог rib9 у rib 99.
8. Видалити каталог rib5.
9. Скопіювати один з файлів, створених в каталозі PIB1, до директорії rib4.
10. Вивести дерево каталогу PIB1.
11. Створити три групи користувачів, 3 користувача, додати по одному користувачу в кожную групу. Переглянути результат.
12. Видалити одного користувача з будь-якої групи, показати результат.
13. За допомогою команди history виведіть команди, які ви використовували.

Підготувати звіт

1. Описати хід виконання поставлених завдань, надаючи знімок екрану (screenshot).
2. Висновки по роботі.

Контрольні питання

1. Що таке файлова система?
2. Що таке каталог?
3. Що таке шлях до файлу?
4. Абсолютний і відносний шлях?
5. Типи файлів які вам відомі?
6. Посилання. Типи посилань.
7. Команда створення посилання.
8. Команди для роботи з каталогами.
9. Команди для роботи з файлами.
10. Додавання/видалення користувачів.
11. Створення/видалення груп користувачів.
12. Додавання/видалення користувача у групу.

Література

1. Волох С. Ubuntu Linux с нуля. Санкт-Петербург : БХВ-Питер, 2016. 400 с.
2. Бреснахэн К., Блум Р. Linux на практике. Санкт-Петербург : Питер, 2017. 384 с.
3. Колисниченко Д. Linux от новичка к профессионалу. Санкт-Петербург : БХВ-Питер, 2016. 672 с.